

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen ponedeljka vsak dan dopoldne.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 6,
1. nadstropje, Učiteljska tiskarna.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 30.—, za pol leta K 15.—, za četrt leta K 7.50, za mesec K 2.50. Za Nemčijo celo leto K 33.60, za ostalo tujino in Ameriko K 42.—. Posamezne številke po 10 vinarjev.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije za list so poštnine proste.

Inserati: Enostopna peti vrstica 30 vin.; pogojem prostor 50 vin.; razglasi in poslano vrstica po 60 vin.; večkratni objavi po dogovoru primeren popust.

Štev. 1.

V Ljubljani, nedelja, dne 15. julija 1917.

Leto I.

Sodrug! Sodružice!

Skoraj praznujemo lahko triletnico, odkar nam je bilo ustavljeno naše politično glasilo „Zarja“. Triletna doba, v kateri smo bili obsojeni na molčanje, je zrahljala vez med stranko in njenimi pristaši. Da očvrstimo stranko, da združimo zopet vse njene razkropljene ude, da pridobimo stranki nove pristaše — to je eden izmed glavnih nagibov, da pričnemo iznova izdati dnevnik. Novo glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke pa ima še drugo važno nalogo.

Od 28. julija 1914, ko je bila ustavljena „Zarja“, pa do danes, ko prihajamo z „Naprejem“, je bilo slovensko socialistično delavstvo navezano skoraj izključno le na poročila meščanskih listov, in to ravno v dobi, ki je velikanskega pomena za razvoj socialne demokracije. Slovenski meščanski listi so poročali o pojavih v različnih socialno demokratičnih strankah s tendenco, da spravijo socialno demokracijo ob ugled pred javnostjo, da omajajo slovenskemu socialističnemu delavstvu njegovo zvestobo do stranke in ga počasi pridobe za svoje strankarske namene. S tem pa nikakor nečemo reči, da bo prikrival „Naprej“ pojave, ki so privedli do razcepitve v internacionali, do razdora v posameznih bratskih strankah, do zvez med socialno demokratičnimi in meščanskimi strankami. Nasprotno! Jasno in temeljito hočemo govoriti o vseh načelnih nasprotjih, ki so privedla tako daleč, da je razdeljena zveza svetovnega proletariata na sovražne tabore. To hočemo, da dobiva odslej slovensko socialistično delavstvo politične smeri iz čistih virov, a ne iz kalnih brozg buržvaznih listov.

Rdeča internacionala je mrtva! V kolikih variacijah smo čitali to vest, s kakšnim slabo prikritim veseljem so nam za-trjevali, da smo zapravljali tudi mi vsa leta svojega obstoja v boju za utopijo. Internacionala ni mrtva! Razdvojen je le. Njeno zunanjo obliko je razčesnila vojna, ali njenega bivanja ne umori nobena sila, ne vojna, ne sugestija naših nasprotnikov. Bivstvo internacionale — organiziran boj mednarodnega proletariata proti kapitalističnemu družabnemu redu in proti imperializmu — je danes prav tako nedotaknjeno, kakor je bilo pred vojno. Vojna je dokazala edino le to, da je upoštevala internacionala premalo notranje razmere svojih včlanjenih strank, da je bila premalo internacionalna in premalo nacionalna. Njena mednarodnost je bila le neke vrste internacionalne vzporednosti. Mislili smo, da utrdimo oni družabni razvoj, ki ustvarja predpogoje za udejstvovanje kulturnih idealov človeštva, če imajo socialno demokratične stranke po vseh deželah enake cilje. Premalo je upoštevala internacionala, da ni odvisen družabni razvoj le od socialnih gibal, temveč tudi od nacionalnih, da izpodbijajo dostikrat narodnostni nameni in narodnostne potrebe socialne namene in potrebe. Narod, ki ni še izvojeval vseh notranjih reform, ki so potrebne za preobrat gospodarskih razmer, zadržuje razvoj socializma. V tem je bila torej internacionala na napačni poti in zato je tudi izostal njen solidarni nastop ob izbruhu vojne. Ker izpoznava internacionala svoje

zmote, zato jih bo tudi popravila in ustvarila bo po vojni tako obliko organizacije, da ne odreče v nobenem položaju več.

Stremljenje narodov po samoohranitvi, po višji kulturi, po neodvisnosti — to stremljenje se je izpremenilo med vojno v divje sovraštvo med narodi. Od nekdanje naloge socialne demokracije, da poižkuša izravnati nasprotstva med narodi, poudarjajoč one skupne naloge narodov, ki jih imajo napram človeštvu, da se odločno zavzema za osvoboditev zatiranih narodov, da podpira z vso silo kulturna stremjenja svojega naroda. Jugoslovanska socialno demokratična stranka nikakor ne prezira dejstva, da je narodnostni obstoj slovenskega naroda ogrožen. Ker priznava to dejstvo, zato je pripravljena, da zastopa povsod in vselej one narodnostne težnje Slovencev, ki so zanj v resnici demokratične, civilizatorične, gospodarske in kulturne važnosti. Slej ko prej pa bo ostro nastopala proti vsakemu šovinističnemu gibanju, ker je njej stremljenje narodov po vedno večjem napredku plemenita medsebojna kulturna tekma, a ne nizkoten boj razpaljenih strasti. Jugoslovanska socialna demokracija je prepričana, da se vkorenini le tedaj med slovenskim narodom — ki je skoz in skoz proletarski — če pospešuje razvoj njegovega šolstva in njegovih narodno kulturnih institucij, ker je dovzetno le izobraženo ljudstvo za nauke socializma.

Ko so gojile slovenske buržvazne stranke še najozkosrnejšo lokalno politiko, je že nastopala jugoslovanska socialna demokracija za skupno avtonomijo slovanskih narodov na jugu. Do najnovejšega časa so prezirale slovenske meščanske stranke praktično delo za to idejo, šele vojna jih je dvignila iz njihovega tesnega obzorja. Jugoslovanska socialna demokracija bo delovala z vso silo za združitev jugoslovanskih narodov v avtonomno skupino in za to, da ohrani vsak od teh narodov svojo kulturno samostojnost.

Prvi pogoj za mirni razvoj narodov je največja in najširša demokratizacija vsega javnega življenja. Samouprava ljudstva povsod, kjer vlada že toliko let birokratizem, samodoločevanje, kjer gre za smrt in življenje narodov — to niso za nas nova gesla, saj delujemo za njihovo pravo razumevanje, za njihovo poglobitev, odkar smo stopili na plan.

Kjerkoli bo prikrajšano slovensko delavstvo v svojih pravicah, kjerkoli bo izročeno nesocialnemu in krivičnemu režimu, vedno bo „Naprej“ njegov zaščitnik.

Sodrug! Sodružice! V težkih časih prihajamo z dnevnikom. Na Vas, ki ste vedno zvesto izpolnjevali svoje strankarske dolžnosti, apeliramo tudi danes: Naročajte „Naprej“, širite ga med svojimi znanci! Čim več čitateljev „Napreja“, tem več bojevnikov v socialno demokratični stranki, v stranki, ki jej gre bodočnost!

V LJUBLJANI, 14. julija 1917.

Izdajateljstvo in uredništvo.

Avstrijske zmote in zmede.

Notranje politični položaj v Avstriji je v neprestani krizi. V težke vojne čase smo vstopili v znamenju § 14, med vojno smo živeli v varnem okrilju denunciantov, vojaških sodišč in cenzure, vlade so prihajale in odhajale, notranja politična kriza je edina stalna pridobitev do danes. Vsaka vlada se boji, zgrabiti avstrijski problem pri njegovih koreninah in zato je vsaka nova vlada le epizoda in vsak nov načrt za ozdravitev notranjih razmer le povod za nova razburjenja, vse je diletantsko.

Diletantstvo ostane vladanje v Avstriji tako dolgo, dokler ne pride vlada, katere program bo demokracija, demokracija v zakonodaji in upravi.

Že v zadnjem delegacijskem zasedanju, v maju 1914, je dejal sodrug Ellenbogen: „Ali postane Avstrija demokratična, ali pa preneha biti“. Do danes ni prodrlo to spoznanje v možgane fevdalnih gospodov, ki so bili zadnja tri leta nespretni krmarji avstrijske notranje in zunanje politike. Grof Stürgkh je vladal tako, da bi ga ne bili prenašali niti v prejšnji caristični Rusiji; diskreditiral je Avstrijo pred vsem svetom in njegova zasluga je, da je postal prepad med avstrijsko vlado in avstrijskimi narodi tako globok, da ga najbrže ne pre-

mosti noben „državni svet“, noben še tako razširjen kabinet. Le ona vlada, ki spozna, da so poklicani edinole zastopniki ljudstva za rešitev avstrijskega problema, bo našla zaslombo v ljudstvu in tudi le tedaj, če pokliče ljudstvo k sovladanju. Glavna zmeta vse avstrijske oficijelne politike je bila doslej, da je smatrala ljudstvo za nerazsodno čredo, ki mora imeti „visokorodnega“ vodnika. Ljudstvo je zrelo za samovladanje in samoodločevanje in ne premotijo ga več „nadomestila“ za demokracijo, kakršne je obljuboval grof Clam s socialno oskrbo.

Med zmotami in zmedami tavajo avstrijske vlade, odkar je vojna. Ni čudno tedaj, če postaja ljudstvo nezaupljivo, če se ga polasča brezupnost in daje vsled

tega opravka izjemnim in vojaškim sodiščem. Brezpravnost, zapostavljanje in — prazni želodci — to privede lahko do nevarnih eksplozij. Nova vlada, ki se nam obeta v najkrajšem času, naj ne prezre teh dejstev in naj energično podere vse, kar so zgradile škodljivega prejšnje vlade, naj da ljudstvu, kar mu gre — najširšo demokracijo.

Iz državnega zbora.

Ko bo zaključeno poletno zasedanje državnega zbora, priobčimo v zaporedni vrsti pregled njegovega delovanja. V tej in prihodnjih številkah prinašamo najvažnejše interpelacije in odlomke iz govorov, kakor so jih objavili že cenzurirani listi.

*

Trpljenje rudarjev v Moravski Ostravi.

Na seji 10. julija je dejal sodrug Cingr med drugim: Obžalovanja vredni dogodki so se pripetili v Moravski Ostravi, a za organizacijo rudarjev niso bili presenetljivi. Skozi tri leta so bili delavci vključeni, zborovalna pravica je bila odpravljena, celo seje krajevne skupine so bile prepovedane. Vsako, še tako rahlo kritiko, so preprečili. Večina osebja v obratu je popolnoma brez sočuvstvovanja z delavci; smatrali so se za nedotakljive in če so prihajale neprijetne stvari, so zvalili odgovornost na poveljnika premogokopnega kadra. Prišlo je celo tako daleč, da so pretepali rudarje. Če so branili ljudje svoje pravice, so jih poslali na nabor, potem na fronto ali pa so jih spodili z dela. V rovu Habsburg so nadomestili izučenega strojevodje z neizkušenim delavcem samo zato, ker so plačevali neizkušenemu delavcu namesto 6 le 4 krone. Sedemnajst kopačev so potrdili in poslali na fronto, ker so se obrnili na revirni rudarski urad zaradi izplačevanja povprečne mezde, določene v pogodbi. Nekemu delavcu so skrajšali mezdo, ker je opozoril na pokvarjeno vrv. Štiri dni pozneje, neposredno preden so se spustili rudarji v rov, se je vrv res pretrgala. Na zadnji seji pritožbene komisije je svaril eden od ravnateljev pred povišanjem mezd, češ da je vzrok manjše produkcije premoga v tem, ker so se naučili delavci, da dobivajo mezdo brez dela. Resnica pa je, da se je zvišala produkcija v letu 1915 napram oni v letu 1913 skoraj za 2 in eno četrtno odstotkov, čeprav se je znižalo število rudarjev za 21 odstotkov. 50 odstotkov kopačev je prejelo v letu 1915 manj kakor po pet kron za šiht. Od tega časa so se res ne-

koliko izboljšale mezdne razmere, a če bi tudi podvojili mezde, bi to še ne pomenilo mnogo ob sedanjih draginjah. Zaradi dogodkov v revirju so aretirali mnogo rudarjev, mnogo žen in otrok. Pravi povzročitelji obžalovanja vrednih dogodkov pa so še na svobodi. —

K priobčenim izvajanjem sodruga Cingra pripominjamo, da je glavni del njegovega govora zapadel cenzuri v parlamentu. Trpljenje rudarjev v Moravski Ostravi se prav nič ne razlikuje od trpljenja slovenskih rudarjev v Idriji, Zagorju, Trbovljah in Hrastniku.

*

Ruski interniranci v taborišču Markl.

Socialno demokratični poslanci Skaret in tovariši so izročili ministru za notranje zadeve sledečo interpelacijo: V taborišču za internirance v Marklu pri Waidhofnu ob Thai je sedaj približno 1300 civilnih internirancev, mož, žen in otrok, ki so ruski državljani. Ob izbruhu vojne so bili na potovanju skozi našo državo in so torej že tri leta v taborišču. V prvih časih vojne so bile razmere v taborišču še precej ugodne, a že nad eno leto so naravnost nečloveške. Poleg tega, da se ne smejo svobodno kretati, imajo te uboge, nedolžne žrtve hrano, ki je pod vsako kritiko. Čeprav so določili na skupni konferenci Rdečega križa v Stockholmu, da mora znašati prehrana za osebo in na dan 1 krono 80 vinarjev, je vredna hrana internirancev v taborišču Markl kvečjemu 80 vinarjev na dan. Vzrok tega dejstva je gotovo tudi v tem, da je trgovec Fürst iz Waidhofna menažni oskrbnik in liferant obenem. Vsi tozadevni ugovori pri okrajnem glavarstvu v Waidhofnu so ostali doslej brezuspešni. Po dolgotrajnem prizadevanju so vpostavili menažno komisijo iz internirancev. A preden je pričela ta komisija s svojim delovanjem, so jo odposlali v taborišče za internirance v Drosendorfu. Nevzdržljive razmere glede hrane pa so ostale neizpremenjene. Stališče trgovca Fürsta v tem taborišču vzbuja pri vseh internirancih mnenje, da je on edini in neomejeni mogočee nad taboriščem in da obvladuje tudi okrajno glavarstvo v Waidhofnu. Internirance v Marklu prehranjujejo takole: Prekuhana, umazana voda, ki se jej lahko reče kava ali čaj, kakor kdo hoče in kosci sladkorja. Opoldne dobe po enega, takozvanega „rusa“ z majhno količino zelja in 18 do 20 dkg kruha; kruh pa dostikrat popolnoma izostane. Te nedolžne žrtve so vsled tega že tako obnemogle, da umirajo vsled lakote. Razmere glede telesne snage in popolnoma ušiva ležišča pripomorejo še svoje. Spričo teh, narav-

nost izzivajočih, nečloveških razmer, katerih žrtve so brez vsakega pametnega vzroka nedolžne žene in otroci, ne da bi imeli priliko obrambe, vprašujemo ministra za notranje zadeve, če hoče uvesti strogo preiskavo proti krivcem in olajšati življenje teh nedolžnih internirancev. (Dalje prih.)

Politični pregled.

= Mir s sporazumljenjem! Ogrski ministrski predsednik je izjavil v poslanski zbornici: Konstatiram, da vodimo sedanjo vojno le kot obrambno vojno in naš mirnovni cilj ni osvojevalen.

= Nove volitve na Ogrskem. Ogrske stranke se pripravljajo za nove volitve v državni zbor. Nove volitve bodo najbrže v jeseni.

= Na Ogrskem je odpravljena politična cenzura. Ogrski justični minister je izdal vsem državnim pravdnistvom odredbo, naj odslej cenzurirajo le one vesti, ki so v zvezi z vojnimi interesi. Torej: Poročila o vojnih načrtih monarhije in njenih zaveznikov, o vojnih vjetnikih, o izjavah cesarja, zavezniških vladarjev in članov vladajočih rodbin, o potovanju vojaških in diplomatičnih funkcionarjev, o vprašanjih prehrane in o zaupnih poročilih cenzure časopisju. V posebni odredbi našteva imena listov, ki so bili doslej pod preventivno cenzuro in za katere je odpravljena. Kako dolgo bo imelo pri nas še časopisje nagobčnike?

= Nemški državni kancler Bethmann-Hollweg je odstopil.

= Socialni demokratje v Nemčiji se pripravljajo za vstop v ministrstvo? Centralno glasilo nemške socialne demokracije, berlinski „Vorwärts“ razpravlja obširno o morebitnem vstopu socialno demokratičnih poslancev v ministrstvo. O tem piše dobesedno: „Socialni demokratje ne smejo postati opora sedanjega sistema vlade gospodstva, tudi ne smejo postati vez za razvoj, ki vodi polagoma k parlamentarnemu vladnemu sistemu. Predvsem je treba ustvariti jasne razmere. Vreza med starim časom, ki je za nami in med novim, ki začnemo, mora biti vsakomur očitna. Socialni demokratje vstopijo le v čisto parlamentarno vlado. Vlada, sestavljena s pomočjo socialnih demokratov, mora izjaviti na dan svojega nastopa, da ostane le tako dolgo na krmilu, dokler se opira na izrecno zaupanje državnega zbora. Vlada, katera člani so socialni demokratje, ne sme biti obremenjena z napakami in odgovornostjo stare vlade. Zapreti mora knjigo starega režima in pričeti novo.“ — Tako glasilo nemške soci-

LISTEK.

V mraku.

Pod mojim oknom se pomika vsak večer čudna procesija: Velik črn voz, za črnim vozom vrsta vojakov in skromna godba, ki igra v počasnem, težkem, taktu žalostno Chopinovo melodijo...

Vajen sem gledati v mraku ta trudni izprevod, poslušati dan za dnem to znano pesem, ki zazveni od vrat ogromne vojaške bolnišnice, ležeče pod zelenim hribom, in ki izzveni na drugem kraju mesta, v ravnini pri morju, tam kjer se vije v nedogled visoko zidovje velikega pokopališča... Vajen sem te čudne procesije in vendar me obdajajo ob njej še vedno z neizprosno silo težki, hudi občutki in neštivilne temne sence mi zaplešajo pred očmi. Zdi se mi včasih, da se trudni izprevod vije po vseh cestah sveta, da se otožna melodija razlega od kontinenta do

kontinenta, da jokajo za njim milijonske trume nedolžnih bitij.

Tudi nocoj je šel mimo hiše črni voz, kateremu slede navadno le vojaki, in tesno mi je postalo kakor še nikoli... Zakaj nocoj niso šli za vozom le vojaki. Ko sem pogledal za njim, sem se nenadoma spomnil slike, ki sem jo videl v veliki cerkvi: Podoba matere Marije, plakajoče ob nogah Križanega...

Za črnim vozom je namreč stopala, trepetajoča vsa in spodtikajoča se malodane ob vsakem koraku, sključena sivolasa starka... Obšla me je neizmerna bolest. Gledal sem za žalostnim izprevodom dolgo in nepremično, dokler ni izginil za vogalom. Videl sem le njo — trpečo Mater umrlega vojaka — videl sem jo v tisočeri podobah, po tisočeri cestah, za tisočeri vozovi, sključeno in trepetajočo vso, z velikimi, bridkimi očmi, ki zro v večnost, kamor gre sedaj nezavestno njeno življenje in njena ljubezen in ves žar njene duše, z očmi, ki vprašujejo obupno: „Sinko,

kaj so storili tebi, kaj so storili meni?...“

In videl sem za to, od neizmerne bolesti sključeno starko, tisočere vrste trpečih Mater, brezimnih mučenic, svetih nosiljic ljubezni, edine prave in večne ljubezni, videl sem vse one — kdo jih prešteje in kdo opiše njih gorje? — ki trpe najhujše, ki prenašajo najtežje vse muke in vse grozote brezmejne človeške blaznosti...

Daleč je že žalostni izprevod. Komaj da še slišim, kako se v mirnem večernem mraku razlega nad mestom v trpkih akordih poslednji pozdrav... Kje si zdaj s svojimi občutki revna, trudna, spodtikajoča se starka? Kakšne akorde ubira tvoje krvaveče srce?

Zaprli sem nenadoma okno, da ne slišim niti teh poslednjih zvokov. Zamislil sem se in obšlo me je spoznanje...

Odpustite, ve uboge Matere, ve svetnice ljubezni: Ob vašem trpljenju se mi je izvila iz nemirnega srca silna, strašna kletev.

Gh

alne demokracije. Politika 4. avgusta rodi čudne sadove in oportunistem nemških sodrugov sega že vse predaleč.

— **Enaka volilna pravica za pruski deželni zbor.** Cesar Viljem je izdal odlok na predsednika državnega ministrstva, s katerim določa, da izpremeni volilni red za deželni zbor Pruske na podlagi enake volilne pravice. Predloga naj se izdela v taki dobi, da se izvrše že prve nove volitve po novem volilnem redu. K temu odlóku prinaša uradna „Norddeutsche Allg. Ztg.“ pojasnilo, kjer zatrjuje, da je storil cesar Viljem ta korak povsem iz proste volje... Če bi pa ne bilo zadnjih dogodkov v Nemčiji, bi najbrže ta prosta volja še dolgo spala.

— **Ali je to tudi pot k demokraciji?** V nemškem državnem zboru je interpeliral sodrug Rühle državnega kancelerja glede sodruške Roze Luxemburgove. 10. julija 1916 je prestala Luxemburgova enoletno kazen, takoj nato so jo zopet zaprli in še do danes ni uvedeno proti njej kazensko postopanje. Zaprta je menda samo zato, ker je nasprotnica vlade. — Berlinski listi poročajo, da je ustavljena za ves čas vojne revija „Zukunft“ (Bodočnost), ki jo izdaja po vsej Evropi znani publicist Harden. Hardna pa so vpoklicali in je navaden pisar. — In potem naj ne pišejo listi v tujini o nemškem absolutizmu?

— **Prekinjene diplomatske zveze med Grško in Bolgarijo.** Grški poslanik v Sofiji in grški konzul v Bolgariji so odpotovali 10. julija z vsem osebjem iz Bolgarije. Varstvo grških interesov v Bolgariji je prevzel holandski poslanik.

— **Od revolucije do ofenzive.** Ruski vojni minister je izdal sledeče armadno povelje: Ko je zdrobila Rusija svoje verige suženjstva, se je trdno odločila, da brani za vsako ceno svoje pravice, svojo čast in svobodo. Zaupali smo na bratstvo narodov in zato se je obrnila ruska demokracija s toplim pozivom na vojskujoče se države, naj končajo vojno in sklenejo časten mir, ki zadovoljuje vse. Sovražnik nam je pa predlagal kot odgovor na naš poziv izdajstvo. Avstrija in Nemčija sta pozvali Rusijo, naj sklene separatni mir in poizkušali sta prevarati našo čuječnost s pobratimstvom in zagnali sta vse svoje vojaške sile proti našim zaveznikom z upanjem, da jih premagata in potem še nas. Danes, ko vidi sovražnik, da ni mogoče prevarati Rusije, nam grozi in zbira svoje sile na naši fronti. Vojaki! Domovina je v nevarnosti. Katastrofa ogroža svobodo revolucije. Čas je, da izpolni armada svojo dolžnost. Vaš vrhovni poveljnik je mnenja, da ojačuje vsak zamujeni dan sovražnika in da uniči le odločilen korak njegove načrte. Zato pozivljamo v polni zavesti velike odgovornosti pred domovino v imenu svobodnega ljudstva in začasne vlade armado, da prične ofenzivo. Sovražnik naj ne triumfira pregodaj. Vsi narodi naj vedo, da ne govorimo iz oslabelosti o miru in da je svoboda le povišala našo vojaško silo. Častniki in vojaki! Zavedajte se, da Vas blagoslovlja vsa Rusija k Vašim dejanjem v imenu svobode, v imenu bodočnosti domovine in v imenu častnega, trajnega miru. Zapovedujem Vam: Naprej!

— **Hervéja,** nekda tako besnega nasprotnika militarizma, ki se je izpremenil med vojno v najfanatčnejšega šovinista, je izključila francoska socialna demokracija iz stranke. Sklep je plavomočen.

— **Amerika nadzruje izvoz živil in sirovega železa** nevtalnim državam, ker hoče preprečiti, da ne dobe centralne države živil in železa iz Amerike. Ameriška vlada se posvetuje tudi o tem, da izda popolno prepoved izvoza za dva meseca. Mnogo članov kongresa deluje na to, naj izda vlada tako ostre prepovedi za izvoz,

da bodo nevtalne države prisiljene pristopiti k ententi.

— **Mobilizacija ameriške nacionalne garde** za vse države Unije je določena na 15. julij. Tujcem, za vojno službo sposobnim, se določi rok 60 dni. V tem času se morajo zglasti k vojaški službi ali pa zapustiti deželo.

— **Mirovne vesti na nujorški borzi.** Na nujorški borzi so razširjali te dni vesti, da pride skoraj mir. Te vesti so vzvoločile posestnike industrijskih vrednot. (Zaradi kapitalistov naj traja vojna dalje in dalje, samo da je njihova malha polna.)

— **Arabska država.** Ententa namerava ustanoviti arabsko državo, ki naj bi bila zveza arabskih rodov pod kontrolo evropskih držav.

Dnevne beležke.

— **Vsem naročnikom „Napreja“.** Prvi številki smo položili položnice. Kdor še ni nakazal naročnine, prosimo, da jo nakaže tekom 8 dni, ker mu drugače ustavimo list.

— **Sodruzi in sodružice,** ki so svoj čas dopisovali „Zarji“, prosimo, da postanejo sedaj sotrudniki „Napreja“. Vse dopise je pošiljati na naslov: Uredništvo „Napreja“, Ljubljana, Učiteljska tiskarna, 1. nadstropje.

— **Ali je kranjski deželni odbor samo za varstvo producentov?** Deželna vlada za Kranjsko je uvedla mlinske karte. Noben mlinar ne sme prevzeti žita v mlenje, če se ne izkaže stranka s potrdilom od občine. Kranjski deželni odbor je vsled tega silno razjarjen in se je obrnil na ministrstvo za ljudsko prehrano s prošnjo, naj odpravi mlinske karte. V dotični brzojavki poudarja deželni odbor, da so „povzročile karte med kmečkim prebivalstvom največje razburjenje in da bo uvedba kart vplivala skrajno neugodno na kmetijsko pridelovanje.“ Popolnoma razumemo, da kmetom ni všeč stroga kontrola in da so „razburjeni.“ Kako so delali kmetje s svojimi žitnimi pridelki, ni nobena tajnost in kako je vplivalo njihovo postopanje na splošno prehrano, o tem bi napisali lahko žalostno in togotno pesem. Kako to, da ni deželni odbor nikdar poročal o „razburjenju“, ko so nam skrajšali racije kruha, moke, sladkorja? Ali je kranjski deželni odbor samo zastopnik producentov? Konsumenti so svobodni kakor ptice pod nebom, naj si poiščejo hrano, kjerkoli hočejo, v njihovem imenu ne odhajajo protesti od deželnega odbora.

— **Pozdravljen „Naprej!“** Iz Idrije nam pišejo: Vsakdo se še spominja, kako je bil nam Idrijčanom priljubljen list „Naprej“ kot 14 dnevnik. Sedaj imamo „Naprej“ kot dnevnik in glasilo stranke. List bo naš delavski zaščitnik na gospodarskem, strokovnem in političnem polju. Prinašal bo dnevne novice in poročila iz vseh krajev ter zastopal program delavske razredne organizacije. Dana nam bo prilika, da bomo v našem dnevniku grajali vse krivice, naperjene proti delavstvu. Objavljali vse, kar se tiče skupnih interesov delavstva, kar doslej ni bilo mogoče. Zato pričakujemo, da bo dokazalo idrijsko delavstvo našemu „Napreju“ svojo ljubezen s tem, da ga bo naročilo in pridno čitalo. Ne sme je biti v Idriji hiše in ne družine, kjer bi ne bil naročen naš list. Ako ne more biti naročnik posameznik, naj dobi tovariša, da naročita list skupaj. Ta poziv velja starim in mladim delavcem in ženam. List se lahko naroči pri raznašalcu Simonu Moravcu, pri ravnateljsvu „Obč. kons. društva“ ali pa naravnost pri upravnistvu. Postanimo torej naročniki vsi!

— **Javen rudarski shod** sklicuje idrijska podružnica „Unije avstrijskih rudarjev“ za danes ob 9. dopoldne z dnevnim

redom: 1. Zahteve delavstva glede izplačila dovoljenih draginjskih doklad. 2. Protest delavstva proti znižanju kvantuma moke.

— **Izplačilo draginjskih doklad rudarjem v Idriji.** Na podlagi resolucije z dne 10. junija 1917 so dosegli idrijski rudarji draginjske doklade, ki bi se morale glasom ukaza ministrstva za javna dela takole izplačevati: Samskim delavcem po K 40.— takoj, K 80.— na 6 mesecev, skupaj K 120.—. Oženjenim delavcem brez otrok in za vdovce z 1 otrokom K 60.— takoj, ostalo na 6 mesecev skupaj K 180.—. Oženjenim delavcem z 1 ali 2 otrokoma in za vdovce z 2 ali 3 otroci K 80.— takoj, ostalo na 6 mesecev, skupaj 240.—. Oženjenim delavcem z več kot 2 otrokoma in za vdovce z več kot 3 otroci K 100.— takoj, ostalo na 6 mesecev skupaj K 300.—. Sočasno obveščamo rudarje, da se je ob enem odredilo zaračunanje in izplačilo nove vojne doklade. Delavstvo sprejema te odredbe naznanje. Želi in zahteva pa obenem, da se odmerjene draginjske doklade izplačajo vse naenkrat, kakor se je to izvršilo pri uradništvu in poduradništvu. Draginjske doklade bodo morali delavci v glavnem porabiti za nabavo kuriva, obleke in obuval. Kaj se zamore danes kupiti s K 300.— in če se iste izplačujejo še v obrokih, se pač lahko razume.

— **Shod na Jesenicah.** V nedeljo, dne 8. julija, je bil na Jesenicah shod, sklican od podružnice kovinarjev. Shodu je predsedoval sodrug Gabriel, poročal je sodrug Jože Kopač iz Ljubljane. Dvorana pri „Jelenu“ je bila nabito polna. Sodrug Kopač je raztolmačil v poljudnem govoru novelo k splošnemu državljskemu zakonu in določbe glede razmerja delavcev, ki so pod vojnim zakonom, napram podjetnikom. Vodstvo jeseniške tovarne ima kaj čudne nazore o pravicah delavstva. Noče in noče se sprijazniti z mislijo, da je potrebno v vsakem podjetju delavsko zastopstvo, sestavljeno iz zaupnikov delavstva, ki obravnava s tovarniškim vodstvom. Tozadevno vlogo je tovarna kratkomalo zavrnila. Ravnotako je odklonilo tovarniško vodstvo zahtevo delavstva po izvolitvi aprovizacijskega odbora. Skrajno ne-prenevidno postopa tovarniško vodstvo, ko odgovarja na zahteve delavstva s pretnjo, da pošlje „nezadovoljneže“ v strelske jarke. Namesto da bi upoštevalo vodstvo neizmerno težki položaj delavstva in mu lajšalo neznosna bremena, pa poizkuša vzbujati nezadovoljnost. Krajsati zaslužek — kakor se je zgodilo v Mojstrani — pač ne privede do složnega delovanja med podjetnikom in delavstvom. Jeseniško delavstvo silno težko pričakuje začetek poslovanja pritožbene komisije. Delavstvo se je obrnilo tudi na nadzorstvo prehranjevalnega urada v Ljubljani, naj napravi konec samovoljnemu postopanju tovarniške aprovizacije. Sodrug Kopač je nato odgovarjal na različna vprašanja. Shod je potekel nad vse uspešno, kovinarska organizacija je pridobila zopet lepo število novih članov.

— **Bosanska socialna demokratična stranka** je pričela s 1. julijem zopet izdajati tednik „Glas Slobode“. Želimo kar največ uspeha.

— **Hrvaška socialna demokratična stranka** ima zopet svoje glasilo „Sloboda“. Prva številka je izšla 13. julija. „Sloboda“ je tednik in izhaja vsak četrtek. Bratski stranki mnogo uspeha.

— **Žene so preveč čuvstvene!** Justični odsek je sklenil na eni svojih zadnjih sej, naj se prepuste tudi žene kot porotnice k porotnim sodiščem. Na torkovi seji je pa predlagal vitez Mühlwerth, naj razveljavi justični odsek ta sklep, češ da je bila takratna večina le slučajna in da so odvisne žene preveč od čuvstev in zato ne morejo izpolnjevati sodniškega posla.

Sodruga Hillebrand in Seitz sta pobijala Mühlwerthove izgovore in naglašala, da je sedanja večina proti sklepu namenoma zbrana. Dr. Rybař je govoril tudi za porotni sklep. Večina je glasovala proti dopustitvi žen k porotnim sodiščem. Dr. Ofner, ki je bil stavil predlog za ženske porotnice, je odložil mesto poročevalca v zbornici in prijavil manjšinski predlog za dopustitev žen k porotnim sodiščem. — Kadar opravljajo žene najtežja dela, garajo noč in dan, takrat se noben od plemenitih gospodov ne spomni, da so žene pravzaprav preveč čustvene za taka težka dela. Kadar gre za pravice ženam, se domislijo, da je duševnost ženske potrebna zaščite.

— **Važen sklep justičnega odseka.** Na predlog dr. Ofnerja je sklenil justični odsek, da se razveljavijo vse one pravomočne sodbe, ki so jih izrekla namesto porotnih sodišč šestčlanska senatna sodišča in da se prično v teh zadevah nove predpreiskave. Vodja justičnega ministra dr. Schauer se je upiral z vso silo proti temu predlogu. Po dolgi debati je sprejel odsek Ofnerjev predlog. — Kakor znano je bil obsojen tudi sdorug dr. Fric Adler od takega šestčlanskega senata. Če obvelja Ofnerjev predlog tudi v zbornicah, pride Adlerjeva zadeva še enkrat v preiskavo. Justični odsek je tudi sklenil, naj začno porotna sodišča s 1. januarjem 1918 zopet s svojim delovanjem.

— **Internacije in konfinacije.** V proračunskem odseku je bilo sprejetih več resolucij, ki zahtevajo, da se takoj izpuste vsi po krivici internirani in konfinirani, da se jih odškoduje in se jim dovoli vrnitev v domovino. Poslanec dr. Pogačnik je predlagal, da se takoj odpravijo označbe vojakov s „p. v. in p. u.“ (politično sumljiv, politično nezanesljiv).

— **60 letnica sodruzičice Klare Zetkinove.** Sodružica Klara Zetkinova je praznovala pred nekaj dnevi svojo 60 letnico. Zetkinova je urednica glasila nemških socialističnih žen in je ena najdelavnejših sodruzič v Nemčiji. Nešteto krat je bila že kaznovana zaradi svojega prepričanja, tudi med vojno. Ob 60 letnici je prejela nebroj čestitk od vseh strani Nemčije in iz tujine. Pogumni boriteljci za idejo socializma želimo tudi mi, da ohrani še dolgo let svojo delovno silo za prosep socializma. Zetkinova je pristašinja skrajne levice v nemški socialni demokraciji.

— **Dr. Fric Adler in Liebknecht.** Iz Stockholma so dobili ogrski socialni demokratje obvestilo, da je izvolil zbor zastopnikov ruskega delavskega in vojaškega sveta sodruga dr. Adlerja in Liebknechta za polnopravna člana eksekutivnega odbora.

— **Iz Stokholma.** Sodrugi Bernstein brzojavlja „Pravu Lidu“ iz Stokholma sledečo vest: Stranka neodvisnih socialnih demokratov v Nemčiji (manjšina) je brez-pogojno priznala program konference ruskega delavskega in vojaškega sveta. Dr. Viktor Adler je izjavil: Sedaj ni čas, da bi izdelovali spomenice, temveč čas, da glasno kličemo po miru. Tudi sodrug dr. Viktor Adler priznava sklepe konference.

Iz naših dni.

V brivnici sta politizirala dva gospoda. Kavarnar Müller je mahal z rokama: „Banda! Pakaža! Na fronto naj jih pošljejo.“ Ves parlament naj pošljejo. Kregajo se — kar se je zgodilo, se je zgodilo! Basta — fertig!

„Tako je! Lenuhi — ta pakaža, ki se jej pravi poslanci! Drete, za drete jim je...“ mu je živahno pritrdjeval trgovec Mayer.

„Čemu parlament, gospod Mayer, čemu, vprašam, ko je vendar § 14?“ je kričal gospod Müller.

„Ko bi bil jaz cesar — no, pokazal bi jim že...“ Ves rdeč je postal in pihal je srda gospod Mayer.

Hudo mi je bilo, ko sem poslušal. Stopil sem zato k njima in dejal: „Koliko sta zaslužila v vojni — kaj ne, vsak pol milijona? Vidva imata vse v žepu, kaj ne?“

Odgovorila nista, samozavestno sta me pogledala, češ — siromak, kaj boš govoril. Mayer si je zapalal fino cigaro. Müller je pa potegnil „Neue freie Presse“ iz žepa in se delal, kakor da čita.

Prišel sem na dopust v prijazno gorenjsko mesto. Bil sem v civilu, prvi dan sem slekel uniformo. Na izprehodu sem zašel neko nedeljo v večjo družbo gospodičen in gospa — gospodov je bilo bolj malo... Beseda je dala besedo. V veselem razpoloženju, da sem zopet doma, sem bil razposajen. Dovtip za dovtipom je sršel. Zašli smo v gostilno. Tam se nam je pridružila še ena gospa s soprogom, dobro rejenim trgovcem.

Predstavijo me. N. N. iz Ljubljane. „Ah, tak mlad gospod, pa doma, in ne na fronti?“ je vzkliknila gospa in pogledala na svojega soproga.

Tudi jaz sem ga pogledal — „Gospa“, sem dejal, „kako pa to, da je Vaš gospod soprogo doma, saj je postaven in krepak možak?“

Ponosno je pogledala okrog: „Veste moj mož je „enthoben“, je žitni komisar.“

Vsa družba se je zasmejala. Tudi jaz sem bušnil v smeh in rekel:

— „Gospa, jaz sem bil še pred 10 dnevi na fronti — ker nisem žitni komisar...“

Poljski poslanci so bili v parlamentu strašno ogorčeni nad železniškim ministrom Forsterjem, ker je izdal znano odredbo z dne 6. junija 1915, ki določa, da se morajo posluževati vsi uslužbenci državnih železnic v službi edino nemškega jezika.

Eden poslancev je pripovedoval:

Številne komisije so potovale okrog po Galiciji ter kaznovale brez usmiljenja vsakogar, ki je govoril poljski v službi. Ukaz ministra se mora izpolnjevati... Ko so bili gospodje „komisarji“ med seboj, pa so govorili edino — po češko...

Na seji ljubljanskega občinskega sveta dne 3. julija 1917 je bil na dnevnem redu tudi predlog, s katerim se odpravlja nabava oblek slugam. Poročevalec je rekel, da bi sedaj stala obleka okoli 1400 kron za osebo, zato pa naj dobe mesto obleke dotični uslužbenci po — 400 kron.

Gospod poročevalec je bil menda mnenja, da bodo v teh hudih časih sluga iz „svojih vojnih dobičkov“ dodajali vsak po 1000 kron... Verus.

Med dvema dobama.

Kruta sedanost je le most med preteklostjo in bodočnostjo. Za nami je preteklost zločinov in nasilja, pogumnih uporov in bridkih porazov, pred nami bodočnost sreče in slave, velikih dejanj in temeljitih izprememb. Vsenaokolo silni viharji; sistemi propadajo, tisočletni temelji pokajo, svet se stresa v svojem ogrožju, valujoče reke krvi preplavljajo Evropo; omahljivci in nezavedneži ihté obupani, mi pa upamo in gledamo z jasnimi očmi v svetlo bodočnost. Bliža se odločilna ura, in le kdor ne zaupa v silo in veličino združenega delavstva, ne vidi nje prihoda, le kdor se ne zaveda, da je proletarijat še sveža, neizrabljena moč, dvomi o sreči in prerojenju človeštva... Ob razdobju človeške zgodovine stojimo. Nad nami temna, viharna noč, pred nami solčno jutro.

Naše prepričanje se opira na nezmotljive zakone večnega, neprepredljivega človeškega napredka. Kaj nam kaže preteklost, kaj nam obeta bodočnost? Oglejmo si!

* * *

Solčni trenotki, temna desetletja, ekstaze in razočaranja, porazi in zmage, razodetja in izpoznanja: Pred nami se vrste, v silnem plesu, luči in sence preteklosti... Duh zmagovite francoske revolucije je poplaval staro Evropo z vso močjo prenavljajoče in osvobojajoče ideje. Samodržci so trepetali. Vpričo nove ideje so propadale krivične družabne oblike, uporne enunciacije enciklopedistov so premagale zastarela naziranja. Ljudska sila je izvršila ogromen preobrat. Na svetu so vihrale veselo pisane zastave svobode. Tlačanstvo je izginilo. Zagospodoval je nov razred, zmagovalo je meščanstvo. Prvo, najbridkejše razočaranje za ljudstvo, ki je izpoznalo, da se je žrtvovalo v prid novega, izkoriščajočega in zatirajočega razreda. Razočaranju je sledilo izpoznanje, izpoznanje, da je ljudstvo nepremagljiva sila in da je od njega volje in moči odvisen obstoj kateregakoli družabnega reda. Prevarano ljudstvo se je združilo in iskalo v sebi vir rešitve. Nastale so prve razredne združbe, prvi razredni boji. Kapitalistični industrializem je pospeševal socialni proces. Razredno vprašanje je stopilo v ospredje. Porajale so se nove ideje, odigrali so se novi hudi boji, izvršile so se nove revolucije. Pojavili so se obenem sodobni misleci: Saint-Simon, Fourier, Proudhon, Owen. Predstavljali so vsi različne struje, križajoča se mnenja, ki so našla naposled svoj skupni izraz v veličastni besedi, prvič izgovorjeni od Lerouja: V socializmu! Nastal je medtem tudi drugi svetovni faktor; nastala je delavska internacionala, in doigrala se je medtem prva resnična proletarska revolucija: Pariška komuna! Rastla je neprenehoma moč proletariata, naraščale so njega organizacije. Jačile so se z razvojem industrializma ter izpopolnjevale svojo obliko in širile svoj obseg. Zavedni proletarijat se je razvil v orjaško silo. Ves kulturni svet je moral občudovati veliki razmah in titansko odporno moč zatiranega in izkoriščanega ljudstva, ki je hotelo na plan, k luči in pravici. Delavstvo je bilo vajeno boja in zmage. Poznalo je svojo moč, zaupalo v svojo zavednost. Kdo bi se drznil ustaviti njega zmagonosni pohod, odločevati o njega življenju in volji? Veliki dan se je bližal; milijon ljudi je navdajala ena sama volja, vezala ena sama sila... Medtem je izbruhnila svetovna vojna!

* * *

Bridka prevara. Delavstvo, ki je toliko zaupalo sebi in v stranko, je bilo ob obojenem razmahu kapitalistične oblasti do smrti poraženo. Obupalo je in omahnilo. Nadenj je legla strašna noč, brez luči in brez nad. Kako opisati vso tragično duševno krizo vseh zvestih, izobraženih proletarcev spričo strašne vojne in nje pojavov? V zgodovini človeštva bo tvoril ta moment posebno poglavje. Le kdor ve, kaj je vse pomenjala za delavstvo stranka in boj in zavest, da so prešli za vedno časi, ko so odločevali o usodi ljudstva, ne da bi upoštevali njegovih težej in stremljenj, za primerno presojoati duševni položaj delavstva ob izbruhu vojne.

Tako je potekla prva doba vojne ob obupnem razpoloženju in navidezni brezbriznosti delavstva, in marsikdo je že z veseljem vzkliknil: Stranka je mrtva, delavstvo premagano, vojna je predvsem porazila za vedno socialistično internacionalo! Razredna zavest je pa v resnici živela dalje v duši delavstva, ki se je najprej upravičeno vprašalo, če je bila njegova razredna moč dovolj razvita, da prepreči strašno klanje in da se vpré kapitalistični organizaciji. To vprašanje tirja različne odgovore

in odgovornosti. Ali eno je pač gotovo: Da je namreč ravno spricho sedanjih dogodkov potrjena na najzgovornejši način vsa nujnost in akutnost razrednega političnega boja in socialističnih ciljev. Svetovna vojna je šele razkrila vso grozno moč, pa tudi vse hibe kapitalizma, ter pokazala, da reši le delavstvo svet smrti in pogube. Naj izpade ta vojna kakorkoli, naj konča kadar koli — nje konec se nam ne zdi več daleč, ker so temelji kapitalizma že do dobra izrabljeni — gotovo je že danes, da bomo imeli po njej le enega samega premaganca in enega samega svetovnega zmagovalca: Kapitalizem in delavstvo! — Kdor je dejal, da je vsa ta vojna le velikanska organizirana svetovna revolucija, in da si je z njo kapitalizem izkopal svoj grob, je bil pač velik prerok in daleč je videl...

Vodilne misli pretečenega stoletja, misli enciklopedistov in mislecev delavskega gibanja, prihajajo ravno sedaj do veljave. Demokratizacija javnega življenja in državnega ustroja je postala poglavitni pogoj novega časa in zmaga ruske revolucije najaktualnejši dokaz smotrov in teženj tega časa, dokaz, v kateri smeri pojde človeški napredek.

Žalostna je sedanja doba in nje posledice bodo segale daleč preko sedanjega časa. Silni spori bodo še ločili posamezne sloje, ali ravno iz vsesplošnega boja in kaosa se razvije po tej poslednji strašni izkušnji nova oblika človeške družbe. Marxove besede o dedščini proletariata po razpadu kapitalizma se bližajo svojemu uresničenju. Nov cilj kliče človeštvo na plan, nova luč razsvetljuje obzorje. Delavstvo razpolaga sedaj s sredstvi in močmi, ki so najglobokejšega učinka. Njega uporna, neprenehoma udeležujoča volja, zgradi na razvalinah privilegijev nov, nerazrušljiv temelj...

* * *

Preteklost je za nami, za nami temne sence in neplodni obup. Preko nje, preko krute sedanjosti, v pisani, s pestro lučjo obžarjeni dan vstajenja in svobode naj gre naš jasni pogled. Z osvobojenimi peruti naj se dvigne iz tesnih spon naša obsovanost in zatajena misel. In ob prestopu v novo dobo si bodimo svesti, kakor delavstvo pa francoski revoluciji, stremeče za tem, da dobi v svoje roke družabno oblast, tako se zavedajmo tudi mi spricho vojne in nje pojavov, da nam prinese le politična premoč nad vladujočimi sloji jamstvo proti vsem mogočim nasilstvom. Silni boj za politično oblast v javnem življenju mora biti odslej delo vsega ljudstva, ki mora končno postati edini gospodar in zakonodajalec družbe, da se zagotovi človeštvu mir in pravičnost. Za ta cilj naj se zopet dvigne trenutno poraženi proletariati!

To bodi danes naš poziv in naše geslo!

Gh

Aprovizacija.

Pod tem naslovom bomo priobčevali vse tozadavne odločbe osrednje vlade, deželnih vlad in — posebno za Ljubljano — vse objave mestne aprovizacije. Tudi z a-
provizacijskimi vprašanji vseh ostalih slovenskih krajev se bomo najskrbnejše pečali. Od priznanega strokovnjaka imamo že več zelo zanimivih informativnih člankov o važnih gospodarskih vprašanjih prihodnjih dni.

*

Akcija za ceno mesa. V Ljubljani se je za to akcijo uredil obširen „Glavni odbor“, ki je imel le dve seji, koj iz početka — sedaj pa že ves čas ni nobene seje več. V ta „Slavni odbor“ poklicanim se zdi to zelo čudno... Pritožb je prav veliko.

Zastopstvo konsumentov. C. kr. dež. vlada sklicuje od časa do časa sestanke v

svrhu akcij, ki naj bodo v prid najširšim vrstam ljudstva. Na te sestanke vabi zastopnike kmetov (c. kr. kmetijske družbe) trgovce (trgovsko zbornico), vojaštva itd. — le zastopnikov konsumentov ne pokliče... Mi bi priporočali, da je v interesu stvari same, da se ne zanemarija konsumentov, ki so končno tudi upoštevanja vredni činitelji...

Razno.

* Središče vohunov, dezertirjev in anarhistov... Sedanje življenje v Curihi opisuje nekdo v pismu takole: Kdor že eno leto ni videl Curiha, ga ne spozna več. Razvil se je v mednarodno svetovno vele-mesto prve vrste. Za nemškimi igralci prihajajo italijanski, poleg umetniških razstav prirejajo politične demonstracije in vsako nedeljo posluša na obrežju elegantni svet fanatične črevljarje, ki čitajo iz svetega pisma in ki bi nas najraje speljali s tega predsodkov prostega in lehkotnega sveta k prakrščanstvu s kameljimi dlakami in odpovedi vsega, kar nas razveseljuje. To mesto je sedaj pravi coprniški kotel vseh človeških nagonov in strasti in zbira v sebi dezertirje, agente vseh vlad, vohune, takozvane žurnaliste, politične agitatorje, begunce iz vseh delov sveta, internirance vseh narodov, anarhiste, revolucionarje in končno — po knežje vzdrževane vlačuge, bleščeče in vsaki vladi drage.

* Vendar nekdo, ki hvali avstrijsko cenzuro. Pred nedavnim časom je priobčila pariška „Humanité“ pozornost vzbujajoč članek. Clankar konstatira z zadovoljstvom, da je dovoljeno avstrijsko-ogrskim in nemškimi listom brez ovir cenzure, da zavračajo odgovornost za vojno na svoje vlade. Zato lahko upamo — pravi članek — če prodoro besede poslancev Daszynskega, Bernsteina in Liebknechta itd. v najširše kroge ljudstva, da bo vojna kmalu končana, ker ostane tako pruski militarizem brez telesa in duše.

* Na mejl. „Frankfurter-Zeitung“ pri-
naša sledečo tragikomično zgodbo, ki se je pripetila neki dami: Peljala sem se z Dunaja čez Pasavo v Nemčijo, prihajala sem torej od prijateljske strani. Pripravljena sem bila na ostro kontrolo na meji. Na altar domovine sem darovala celo svoj nepopisani pisemski papir, ker je to zahteval nadzurojoči častnik. Ker nisem zelo zdrava, nosim različna zdravila s seboj. Sedaj je zahteval častnik, da moram v pričo njega pokusiti praške. V teku petih minut sem pogoltnila tole: Dve piramidon tableti, en prašek z aspirinom in en prašek zoper migreno. Razen tega sem morala napraviti poizkusni požirek iz dveh steklenic kolinske vode in iz steklenic z ustno vodo ter požreti zobni prašek. Imela sem seboj tudi bencin za neko obvezo. Tudi bencin bi morala pokusiti po častnikovem povelju. Kar streslo me je in rajši sem zljala bencin po tleh. Nekaj drugi dami se je godilo še hujše. Ta dama ima slabo delujoča čreva in pomaga naravi z različnimi kroglicami in sokovi. Ker je bila pa prav isti dan njena prebava v redu, ni hotela izpolniti častnikovega povelja. Končno se je le vdala in požirala različne kroglice drugo za drugo. Ali si lahko mislite, kako se je godilo tej revni na daljnem potovanju?

Pozor, delavci!

Pritožbena komisija že posluje za vse stroke. Vse pritožbe je nasloviti na: Pritožbene komisije I., II., III., Ljubljana

Agitirajte za „Naprej!“ Pošiljajte ga vojakom!

Občno konsumno društvo

v Zagorju ob S.
reg. zadr. z om. por.

Zadruga je najboljša aprovizacijsko mesto, ki preskrbljuje z vsemi potrebščinami svoje članke po na najugodnejših cenah.

Član konsumnega društva lahko postane vsakdo.

Vstopnina in delež sta razmeroma majhna.

Delež se lahko odplačuje v rokih.

F. BATJEL

Prej v Gorici.

Ljubljana, Stari trg 28

Moška in ženska dvokolesa

še s staro pnevmatiko

šivalni in pisalni stroji, gramofoni, električne žepne svetilke.

Najboljše baterije.

Posebno nizka cena za preprodajalce.

Mehanična delavnica
na Starem trgu št. 11.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani

Pisarna: Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje
Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne
Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Franc Minar kirurg in spl. zdr.	1/21.—1/23		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje	1—3		Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zgledati v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglednico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih, Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščinina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Vsa pohištvena in stavbena mizarska dela

prevzame

Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev

reg. zadruga z om. poroštvom

Vič-Glince pri Ljubljani

po izredno solidnih cenah in jamči za dobro izvršbo.

ima že doslej najboljše reference.

Kosumno društvo rudarjev v Hrastniku

reg. zadr. z om. jamstvom.

**Prodaja specerijskega blaga,
blaga za obleke, stroje-
nih oblek za otroke,
nogavic, čevljev,
srajc i. t. d. po
najnižji
ceni.**

**Zadruga toči v svoji gostilni
pristna vina.**

**Člani kupujejo vse svoje potreb-
ščine v lastnem podjetju.**

**Član lahko postane vsakdo.
Delež znaša le 20 kron.**

Mati.

Zanimiv roman iz delavskega življenja.

Spisal M. Gorki.

Cena izvodu je 4 K, po pošti 20 v več.

Dobiva se v knjigarnah in tudi
potom uprave našega lista.

RIM

Duhovito zasnovan zgodovinski
roman slovečega francoskega pi-
satelja EMILA ZOLA. Poslovenil
E. K. Cena izvodu je 2 K, po pošti
20 v več. Dobiva se v knjigarnah in
tudi potom uprave našega liste.

Občno konsumno društvo v Idriji

registr. zadr. z om. zav.

Trgovina s specerijskim manu-
fakturnim in konfekcijskim bla-
gom, obuvali, opojnimi pijačami.

Pisarna v Idriji štev. 446.

Prodajalne:

Centralna v Idriji.

Podružnice:

Na Brusovšu in Podgorami v
Idriji in v Spodnji Idriji,

Lastna posestva, valjčni mlin.

Pristopnina znaša 2 K, delež 40 K.

Priporočljive knjige in knjižice.

Prav toplo priporočamo sodrugom, da naročajo

knjige in knjižice:

Socializem. I. zvezek; upravljal A. Kristan.
Cena 20 v, druga izdaja.

**Socialna demokracija in kmetijsko ljud-
stvo,** iz poročila urednika Ant. Kri-
stana. II. zvezek. 10 v.

Zakaj smo socialisti? Uredil Ant. Kristan.
III. zvezek. Cena 14 v.

Komunistični manifest. Napisala K. Marx
in Frid. Engels. IV. zvezek. Cena 40 v.

Kdo uničuje proizvodnjo v malem? Na-
pisal Karl Kautsky. V. zvezek. 30 v.

Kapitalistični razred. Spisal Karl Kautsky.
VI. zvezek. Cena 30 v.

**Katoliško svetovno naziranje in svobodna
znanost.** Napisal L. Wahrmund. VII.
zvezek. 70 v.

O konsumnih društvih. Uredil A. Kristan.
VIII. zvezek. Cena 30 v.

Kapitalistični razred. Napisal A. Kautsky.
IX. zvezek. Cena 30 v.

Nevarni socializem. Napisal E. Kristan.
X. zvezek. 30 v.

Narodno vprašanje in Slovenci. Napisal
Etbin Kristan. XI. zvezek. 30 v.

Strahovi. Napisal Etbin Kristan. XII. zvezek.
30 v.

Država bodočnosti. Napisal K. Kautsky.
XIII. zvezek. Cena 40 v.

Vojna in socialna demokracija. Cena 30 v.
Program socialne demokracije v Avstriji.
6 v.

Vun z enako volilno pravico. 4 v.
Zvišanje duhovniških plač. 10 v.

Primož Trubar in slovensko ljudstvo.
Spisal E. K. Cena 8 v.

V dobi klerikalizma. Spisal Liberatus. 40 v.

**Razprave VII. rednega zbora jugoslovan-
socialne demokr. stranke v Avstriji.**
60 v.

Španska inkvizicija. I, II, III, IV.

Socializem in moderna veda. Spisal E.
Ferri. K 1-20.

Politično življenje Slovencev. Knjižica lepo-
slov. političnih in socialnih spisov.
I zvezek. Napisal dr. D. Lončar.

Dr. Janez Bleiweis in njegova doba. Knji-
žica leposlovnih, političnih in socialnih
spisov. II. zvezek. Napisal dr. D. Lončar.

Slovenci. Napisal dr. D. Lončar. III. zvezek.

Prešernov spomenik. Uredil dr. Dr. Iv.
Priatelj. 80 v.

Drama Prešernovega duševnega življenja.
Spisal dr. Iv. Priatelj. 40 v.

Naši zapiski. (Se dobi nekaj starejših let-
nikov po 4-80.)

Občinski socializem. Spisal Abditus. 70 v.

Priporočeni spisi.

Francka in drugi. Spisal Et. Kristan. 50 v.

Pod spovednim pečatom. I. in II. del. Na-
pisal katoliški kaplan Hans Kirchsteiger,
poslovenil E. Kristan. Prva knjiga stane
K 2-60, druga K 2-—.

Magdalena. Spisal S. Macher. Preložil dr. A.
Dermota. Cena K 2-—.

Iz nižnj. življenja. Spisal P. Mihalck. K 1-—.

Zavičev pesimizem. Spisal Etbin Kristan.

Mati. Sloveči Gorkijev roman. Poslovenil
M. J. K 4-—.

Rim. Zgodovinski roman. Spisal E. Zola.
poslovenil E. K.